

ВЕРЕСЕНЬ 2024/2025 р.

1

ВЕСЕЛКА

ЩОМІСЯЧНИЙ ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ



ВЕРЕСЕНЬ



Василь Сухомлинський Як починається осінь

Осінь – це дочка Діда Мороза. Старша дочка, бо є ще в нього молодша доня – Весна. В Осені коси завітчані пшеничними колосками й червоними ягідками калини. Ходить Осінь лугами, берегами. Де зітхне, там холодом віє. Любить Осінь ночами сидіти на березі ставка. А вранці над водою підіймається сивий туман і довго не розходиться. Оце й починається Осінь.

Бояться Осені пташки. Як тільки побачать її ластівки, злітаються і про щось тривожно радяться. А журавлі піднімаються високо в небо й тривожно курличуть.

Любить Осінь заходити у садки. Доторкнеться до яблуні – яблука жовтіють. А дятли радіють, зустрівшись із Осінню: голосно щебечуть, перелітають із

місця на місце, шукають поживи на деревах. Сьогодні теплий, сонячний день. Низько стоїть сонце – світить, але не дуже гріє. Сіла старша донька Діда Мороза під стогом сіна, розплітає косу, гріється. Співає – пісню про срібні павутинки.

Г. Черінь Завтра в школу!

Маю зошит, маю книжку,
Он лежать вони на ліжку.
Маю читанку й буквар,
Значить, справжній
я школяр.

Хоча бігаю, як вітер,
Та вже знаю кілька літер.
Їх навчилася від татуса,
Решту в школі я навчуся.
Залишайся вдома, лялько!
Хоч мені тебе і жалко,
Ти ще не підросла –
І для школи ще мала.

Михайло Стельмах Перший дзвоник

Літо стернями пішло,
Входить осінь у село.
Я люблю рум'яну осінь.
Над садами чисту
просинь,
Молотарки спів у полі,
Перший дзвоник
в нашій школі,
Що нас кличе, мов зоря,
До книжок, до букваря.
Я нарву найкращих
квіток, –
Купчаків, жоржин,
леліток, –
Принесу з росою в клас,
Де стрічає вчитель нас.
Я віддам букет
барвистий,
Де блищить роса
намистом,
А одного купчака
Приладнаю до дзвінка.
Ой дзвіночки срібляні,
Добре вчитися мені.

Мілан Бобак Вересень

На срібній павутинці
бабиного літа
усилися росинки.
І не страшне їм сонце.

На обкладинці журналу малюнок художниці Тетяна Житнян. Тій же художниці належить і малюнок на 12. сторінці «Веселки».



Чи знаєте ви, що...



Українська легкоатлетка Ярослава Магучіх завоювала золоту нагороду Олімпійських ігор-2024 у стрибках у висоту. Киянка Ірина Геращенко здобула бронзову медаль. 22-річна дніпрянка з першої спроби взяла висоти – 1,91, 1,95, 1,98 та 2 метри. Для Магучіх це друга медаль Олімпіади, у Токіо-2020 вона стала третьою, стрибнувши 2,00 м з другої спроби. Напередодні Олімпійських Ігор Ярослава Магучіх стрибнула 2,10 м та побила світовий рекорд.

Н. Забіла Перше вересня

Жовтіє листя на тополі.
Летять у синяві хмарки.
Відкриті навстіж двері
в школі –
Ідуть до школи першачки.
З гілок тополь злітає листя,
Кружляє й падає до ніг.
Уперше діти урочисто
Переступають цей поріг.



Розмалюй.

Іван Франко

Паде додолу листя з деревини ...

Паде додолу листя з деревини,
Паде невпинно, чутно, сумовито,
Мов сльози мами, що на гріб дитини
Прийшла і плаче, шепчучи молитов.
Осики лист кровавий із гілчини
Паде, немов ножем його пробито;
Жалібно жовте листя березини,
Здається, шепче: «Літо, де ти, літо?»
Лиш дуб могучий, жолудьми багатий,
Спокійно в темну, зимну даль глядить –
Таж він не дарма тепле літо втратив!
Най в'яне листя, най метіль гудить.
Се сил його не зможе підірвати,
І плід його приймесь і буде жить!

«Людина, яка втратила свою мову, – неповноцінна, вона другорядна в порівнянні з носієм рідної мови.»

(Павло Мовчан, український письменник).

Ура-а-а ...!

У СВІТІ КАЗОК



Казки поділяють переважно на побутові, казки та казки про тварин. У побутових казках відображався побут українських родин. Вони барвисто описували житло українців, одяг дорослих і дітей, приготування їжі. Казки про тварин близькі до побутових, але вони більше розповідають про добро і зло, уособленням яких є тварини.



Жадібний Індик (Казка)

Жили-були собі друзі не розлий-вода: індик, бобер та ведмідь. Кожного дня вони старанно трудилися, щоб прогодувати себе. Кожен робив, що умів. Зазвичай у них справи йшли добре, але деколи були і більш скрутні часи, коли їжу приходилось добувати нелегко. Не дивлячись на такі труднощі, вони були дружніми і допомагали один одному. Але одного разу індик собі думає: «Я вже так втомився працювати. Як це мені знайти їжу для себе так, щоб надовго вистачило?»

Одного разу він помітив, що дорогою від поля попід ліс проїжджає багато возів, які везуть в місто продукти. І частенько буває так, що на горбочках чи ямках випадає багато смаколиків. Індик думає собі: «От якби вся ця смакота мені дісталася. До кінця життя я не бідував би. Мав би що їсти і так важко не працював би».

Думав-думав індик, та й виникла у нього одна ідея. В лісі, де жили друзі, був цар звірів – лев. Його наказів всі слухалися. При-

йшов наш хитрун до нього й каже:

– Царю, ти чув про ту дорогу край поля, що нею вози продукти возять в місто?

– Так, звичайно чув. А чому ти про це говориш? – запитав лев.

– Я чув, що тепер ті вози будуть охороняти мисливці з рупниціями. В кожного звіра, якого помітять ще здалеку, будуть стріляти із своєї страшної зброї. Я просив би царя, заради безпеки мешканців лісу, заборонити ходити в ту сторону.

– Думаю, ти слушно кажеш. Потрібно захистити наших мешканців.

І цар-лев видав указ, щоб всі тварини стереглися і не ходили в ту сторону. Зрадів наш жадібний хитрунець, що його план спрацював. То ж після цього почав він потай від усіх туди ходити і спокійно наїдатися доскоchu. Так минув місяць, а за ним пішов і другий. Став наш індик товстеньким та неповоротким. Вже й зник до того, що він собі потай від усіх поїсти бігає. Але тут бобер та ведмідь поча-

ли все частіше і частіше помічати зміни в його поведінці: не працює він разом з ними, спить багато та гладшає. Вирішили перевірити чим він займається. І врешті-решт розкрили його таємницю.

Як же соромно стало індікові за свою поведінку. Та ще й за це друзі так образилися на нього, що більше не хотіли з ним дружити.

Ось так індик поплатився за свою жадібність. Довго після того прийшлося йому завойовувати довіру своїх друзів.

Анатолій Костецький А метеликам весело

А метеликам – весело,
А метеликам – смішно,
Бо метеликам вересень
Щось наспівує ніжне.
Бо метеликам сонечко
Білі крильця лоскоче,
А довірливі соняхи
З ними гратися хочуть.
І метелики світяться
Свічечками в блакиті,
Бо маленьким не віриться,
Що кінчається літо.





Розмалюй.

Микола Сингаївський Осінні дарунки

Наталочка-школярочка
Вже ростом немала.
Вона цієї осені
У перший клас пішла.
В дарунок першокласниці
Щасливий день приніс
І яблука-антонівки,
І мідний цвіт беріз.
Навкруг сади пишалися
У зелені, в красі.
Школярка дарувала
Свої гостинці всім.
Вона ішла веселою
По росяній землі.
І з нею привіталися
Курлики-журавлі.
До неї посміхалися
Дорослі й школярі.
Вона ж про них читала
В своєму букварі.
Про їхню дружбу щирю,
Про школу, рідний дім
Школярочка напише
У зошиті своїм.

Народні прикмети

Вересень теплий і сухий – зима буде пізньою.
Грім віщує теплу осінь.

Мало лущиння на цибулі і воно тонке – зима буде м'якою, товсте і багато – суворою, а коли жолудів чимало – то й лютою.

При заході сонця хмариться з півночі – на вітер, захід золотавий, жовтий або оранжевий – на гарну погоду, зорі вночі ясні – на погожу днину, тьмяні – на дощ, а коли перед світанком миготять – на перемену погоди.

Листя на березі жовкне з верхівки – на ранню весну, знизу – на пізню.

Журавлі відлітають у вересні – на теплу зиму.

Чим тепліший і сухіший вересень – тим пізніше прийде зима.

Якщо луки засновано павутинням, гуси гуляють вкупі, іпшаки довго не відлітають, то осінь буде тривалою і погожою.

Павутиння стелиться по рослинах – на тепло.

Мокре літо і тепла осінь – на тривалу зиму.

Птахи співають у негоду – на погожий день.

Журавлі восени летять високо – осінь буде тривалою.

Горобина вродила рясно – осінь буде дощовою.

Якщо перший день бабиного літа видався погожим, то й осінь буде теплою.

Дим падає на землю – на сиру погоду.

У вересні листя на вербі пожовкло – чекай ранніх приморозків.

Якщо у вересні масово опадає листя з багатьох видів дерев – буде довга і холодна зима.

Дощовий вересень – на врожай наступного року.

Горобина защедрила рясно і завчасно почервоніла – на сувору і сніжну зиму.

Горобини багато – буде сира осінь; мало – осінь буде суха.

Жолудів у вересні на дубі багато – до суворої зими.

З КНИЖКОВОЇ ПОЛИЦІ

Яна Грицай народилася в Україні. Вивчала юриспруденцію в Кропивницькому, Парижі, Дрездені. Сформувалася як успішна галеристка та фахова юристка в сфері мистецтва. Окрім того, Яна здобула дві вищі освіти – у царинах педагогіки та дитячої психології, зокрема опанувала методи білінгвального навчання дітей.

Збірка «Добродійка Воленька та годинник Перемоги» (Видавництво: BiLiVo-Bilingual Books, TIMPANI) – це зразок прозового доробку, який авторка адресує і найменшому, і дорослому читачеві. Фантастично-казковий сюжет твору Яни Грицай – захоплива розповідь про подолання темних сил, що заважають Людям радуватись життю. Звідси своєрідний – художньо віддзеркалений – перегук із трагічними випробуваннями, викликаними війною. Роздуми Яни Грицай про духовно-цивілізаційні пошуки переплітаються з осягненнями загальнолюдський вартостей.



щасний край мову провадити, і спинити годі! Але хоч би яка була – несправедливо люди Воленьку винуватили, не цінували порад чудодійниці, не переймали духу її свobodного.

Не змирялася вона з важкими думами зачаклованих людочок краю неземного. Споминала, як до загину батьки їхні за кожен клань земленьки рідненької билися, колін не приклоняли перед ласими завойовниками, нещадними упрями, що кровіцю волелюбців пили. Сила ж людей не в жилах текла – струменіла з душі живої, Божою благодаттю заіскреної.

Яна Грицай

Добродійка Воленька і годинник Перемоги (Уривок)

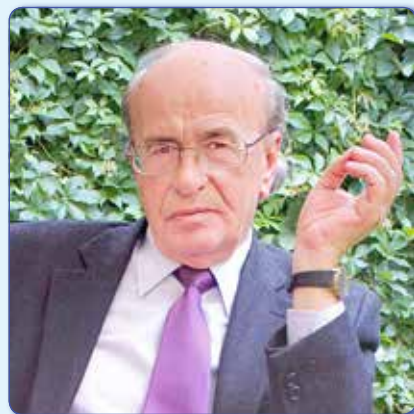
Добродійка Воленька не розкажеш! Зустріне мала гандж один: довго любила чепуритися перед великим люстром, підбирала намисто, черевички, брошку, шалик, затикувала пісень народних. Нерідко до прохачів тому й спізнавалася.

Трохи розпаскудили красуню лестивці, вихваляючи її за добрий смак, голос прегарний. На те й Воленька була, щоб деколи вольності собі дозволяти. А мрійниця була – словами





З ПОШТОВОЇ СКРИНЬКИ



Український письменник Словаччини Мілан Бобак життєвий ювілей (80 років). Народився 28 вересня 1944 року у селі Пихні на Снинщині.

Дебютував у колективному збірнику молодих авторів «Пригорщі весни» (1966). Він автор поетичних збірок «Живоцвіт», «Кольорові дні», «Судний час», «Під сьомим небом», «Бути птахом». Перекладає з чеської та словацької мов. Був головним редактором журналу «Веселка» (1972-1990 рр.).

Редакція «Веселки» та її читачі вітають Мілана Бобака з життєвим ювілеєм і бажають йому здоров'я, щастя, радості.

Мілан Бобак

ОСІННЄ

Кольори
з запахом землі і сонця
вийшли на роботу.
Й вітер в полі
панахиду править
по людському поту.



Вже традиційно складовою Свидницького свята є зустріч з письменниками у Піддуклянській бібліотеці у Свиднику. Не інакше було і цього року. На зустріч завітав директор ужгородського видавництва «ТІМРАНІ» Ярослав Миколайович Федішин, який подарував бібліотеці книги зі своєї видавничої «кухні». Присутні цікавилися книговидавничою справою в Україні.



Під час цього річного Свидницького свята у виставочному залі Музею української культури у Свиднику було відкрито виставку, яка нагадала шістдесятирічний шлях цієї установи. Яка зберігає матеріальну і духовну спадщину наших предків. Відвідувачі мали можливість оглянути деякі експонати з багатих збірок музею.



Ура-а-а-а...!



Леся Українка

ОСІНЬ

Рветься осінь руками кривавими
до далекого сонечка любого;
кров на шатах препишних шаріється,
оксамит і парчу залива.

Так для сонечка осінь убралася,
мов цариця у свято врочистее,
все, що є на сім світі найкращого,
все збрала на пишний убір.

Але дні все коротшають, міняться,
гляне сонечко й знову захмариться...

Журить осінь-сухитниця сонечко,
бо нема в ній весняних надій.

Рветься осінь. Терни невидимії
їй все тіло поранили, змучили,
а вона розпачливо всміхається:
«Сонце, сонечко, глянь, я сміюсь!»

Заховалось за горами сонечко,
з гір повіяло холодом, вогкістю,

сиві хмари на небо насунули,

«Ось я йду!» – обізвалась зима.

Осінь шарпнула шати кривавії,
аж до ніг їй упали, розсипавшись,
непокрита, нічим не захищена,
застогнала: «Іди, бо вже час...»



Леся Пилип'юк

Зайчик - мудра голова

По стежині через поле,
Навпростець у гай щодня
Із портфеликом до школи
Йде веселе Зайченя.

Вже навчилося читати
У «Букваріку» слова,
Вміє «морква» написати,
Мудра в Зайця голова!

Віктор Терен

Ой джмелику- джмелку

Ой джмелику-джмелку,
Літай помаленьку!
Літай помалечку,
Не сідай на стежку!
Там бігає близько
Мурашине військо.
У дудочки трубить,
На тебе наступить!..
А сідай скраечку
На дрібненьку гречку.

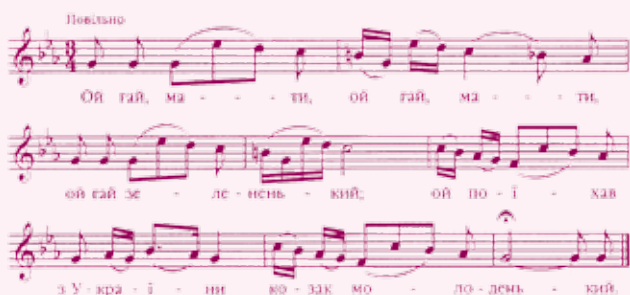


Розмалюй.





Ой гай, мати



Ой гай, мати, ой гай, мати,
Ой гай зелененький;
Ой поїхав з України
Козак молоденький.

Виїжджавши, шапку знявши,
Низенько вклонився:
«Ой прощайте, слобожане,
Може з ким сварився!»

Хоч сварився не сварився,
Аби помирився
Як виїхав на битий шлях,
Слізеньками вмився.

«Приливайте доріженьку,
Щоб не курилася;
Розважайте рідну неньку,
Щоб не журилася!»



ЗНАЙОМТЕСЬ:

з письменником

Віктор Терен



Віктор Терен
(нар. 9 липня 1941)
– український політик та письменник. Народний депутат України II – VI скликань.

З 1959 до 1965 року навчався на радіотехнічному факультеті Харківського авіаційного інституту за фахом інженер-електронник, а з 1983 до 1985 року у Братиславському університеті ім. Коменського. Володіє словацькою та французькою мовами.

Автор поетичних збірок: «Причетність» (1969), «Переклик» (1975), «Лінія часу» (1978), «Подих степу» (1982), «Сполохи» (1983), «Тривога і обов'язок» (1985), «В прихистку долонь» (1986), «Дым невидимых костров» (1989), «Ковила на вітрі» (1991), «Твій день на землі» (2001), «Вечір спаленої трави» (2007), «Осінні сузір'я» (2008), «Вибране» 2-х томик, (2012).

Автор повістей та оповідань: «Костюмчик до осені» (1989), «Найд» (2011), «Хлопчик з планети «Ч» і Вогняні Пси» (2012).

Автор книжок для дітей: «Так весело малюється» (1980), «Мальовані рибки» (1982), «В лісі, в темному горісі» (1984), «Пташина абетка» (1989), «Старому Сому везли соломку» (1996). «Риба, яка уміла грати на трембіті» (2004).

Лауреат премій імені Володимира Сосюри, імені Олександра Копиленка, «Благовіст», Всеукраїнська літературно-мистецька премія «Київська книга року» (2023).

Ура-а-а...!



Віктор Терен

Рідна мова

Як-то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все: тополі, квіти,
Шлях і сонце біля хати.

На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,
Схожа наша рідна мова,
Цілий світ вона відкриє.

Бережіть її, малята,
Як своє віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...



Віктор Терен

НЕ ЗАБУДЬ

Ще малий, але
ж сміливець -
Сам біжить у гай...
Ти, мій хлопче, українець -
Те запам'ятай.

Ще мала, а по барвінок
Вже ходила в гай...
Ти, дівчатко, українка -
Тож не забувай.

Вирина стежина рідна
З теплої трави...
Мати наша - Україна,
Не забудьте ви.

Анатолій Качан

Повітряний змій

Біля хмари над лугами
Змій хвостом виляв.
Я по нитці телеграму
Змієві послав.

Написав, що суховії
Палять степ вогнем,
А трава в лугах під змієм
Сохне за дощем.

«Я прошу тебе уклінно:
Змію, виручай,
Попроси води
в хмарини
І назад вертай!...»

Вмить відніс записку вітер,
Що ж це дощ не йде?
Сбо змій вивчив лиш
п'ять літер -
А, Б, В, Г, Д.

Що ж ти, змію-баламуте,
В небесах ширяєш,
А коли тебе копнути -
Азбуки не знаєш?



Євген Кондратюк

Україно, ти наша - єдина!

Україно, ти наша - єдина,
І безкрая, як неба блакить,
Золотиста, як поле пшеничне,
Над яким в небі сонце горить.

Твої люди найкращі у світі,
А сини твої всі - козаки,
Захищають Україну могутню,
Щоб жила Україна віки!

Тож любіть Україну, єдину,
Що колискою нашою є,
Не ламайте у полі калину,
Хай душа в ній народу живе!

Віктор Терен

Півники-розбійники

Он півники-розбійники вийшли на подвір'я,
Обвішались шаблюками з блискучого пір'я.

І лякали, і співали! Аж раптом замовкли:
На подвір'я випав дощ - і шаблі промокли.

Ті півники-розбійники ходять біля хати -
Як висохнуть шабельки, будуть ще лякати.



Куточок кулінарії

Швидка й смачна закуска

Закуска з кабачків стане ідеальним доповненням до вечері.

Інгредієнти:

- помідори
- кабачки
- цибуля
- часник
- соєвий соус
- сік лимону
- орегано
- сіль
- свіжий базилік
- олія
- мед

Як приготувати:

Наріжте помідори навпіл, кабачки кільцями, а цибулю – півкільцями. Змішайте і додайте подрібнений часник, базилік та решту інгредієнтів. Знову перемішайте та залиште маринуватися близько 2-3 годин.

Перед подачею можна прикрасити страву листям петрушки.



Ліна Костенко

Красива осінь вишиває клени...

«Красива осінь вишиває клени
Червоним, жовтим, срібним, золотим.
А листя просить: – Виший нас зеленим!
Ми ще побудем, ще не облетим.
А листя просить: – Дай нам тої втіхи!
Сади прекрасні, роси – як вино.
Ворони п'ють надкльовані горіхи.
А що їм, чорним? Чорним все одно.

Юрій Старостенко

ХТО Ж ВИНЕН?

От і настала рання осіння пора...

Ходить Мишко лісом і кличе:
– Зозулько-о-о!..– Послухає
трохи і знов товстим голосом:
– Зозулько-о-о!..

Давніш, було, й відгукнеться
зозуленька: «Ку-ку»... А тепер
її не чути. Тільки старенький
єнот хлюп- хлюп у воді: корін-
ці на сніданок миє.

– Яка тобі зозуленька? –
питається він Мишка.– Вона

ще на тому тижні у вирій по-
далася.

– Я жнедавнечко голос її чув!
– Це тобі, Мишку, може,
примарилося, хи-хи-хи...

Не стерпів Мишко того «хи-
хи-хи» та як надасть єнотові
лапою. Той гульк у воду, си-
дить під берегом і квилить:

– Хіба ж я винен, що нема
зозулі, га-а-а?..

– А хто ж, хто винен? – трясє
лапами Мишко, от-от заплаче
з превеликого свого жалю...

Може, ви, діти, знаєте, хто ж
винен?



Розмалюй.



Ура-а-а-а ...!

